

Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasının
14.09.2020-ci il tarixli

Kafedra iclası (Protokol №01) ilə
təsdiqlənmişdir.

Kafedra müdiri: akad. M.K.İmanov

Fənn Sillabusu

Fənnin adı:	Ədəbiyyatda postmodernizm	Akademik yarım il:	2020-2021-ci tədris ili
Fənnə ayrılan saatlar:	45	Tədris forması: (ənənəvi/məsafədən)	Məsafədən
Fənnin krediti:	4	Fənn müəllimi:	m.Sərraf Balaxan oğlu Hüseynov
Dil səviyyəsi/Fakültə	Azərbaycan dili / Magistratura şöbəsi/ Azərbaycan ədəbiyyatı ixtisası		
Qrup: Dərs saatları:	201 I gün saat 17:10 IV gün saat 17:10	Virtual / ofis saatları	
Fənn üzrə qrup rəhbəri:	Aynisə Əhmədova	Fənn müəlliminin MS Teams hesabı:	sarraf@adu.edu.az

Fənnin təsviri

Tipoloji yanaşma çox zaman hansısa bir cərəyanın bir xalqa, bir millətə, bir coğrafi regiona, bir milli mədəniyyətə aid lokal hadisə deyil, ümumdünya hadisəsi, ümumbəşəri bir proses kimi dərkinə yol açır. Belə ki, Avropa ədəbiyyatlarında XIX əsrin sonları-XX əsrin ortalarına qədərki dövrü əhatə edən modernizm, yaxud XX yüzilliyin son dövrlərini əhatə edən postmodernizm Azərbaycan ədəbiyyatından da yan (eyni tarixi sərhədlər çərçivəsində olmasa da) keçməmişdir. Elə bu səbəbdən də gələcək filoloqlara çağdaş ədəbiyyatımızın hazırkı inkişaf meyllərini doğru-düzgün anlatmaq, Azərbaycan ədəbiyyatının son əsrini Qərb ədəbiyyatları ilə müqayisədə öyrətmək, çağdaş ədəbiyyatın bəzi qaranlıq məqamlarını aydınlatmaq zərurəti meydana çıxmışdır. Seçmə fənn kimi tədrisi nəzərdə tutulan bu kurs nəzəri səciyyəsi ilə fərqlənsə də, bədii mətnlərin təhlili də nəzərdə tutulmuşdur.

Şərtlər

Ədəbi-bədii fikrin hər bir mərhələsi, o cümlədən, cərəyan və meylləri konkret estetik hadisə kimi meydana çıxır. Məlum olduğu kimi, ədəbi-estetik hadisələr (romantizm, realizm, ekzistensializm, sürrealizm, modernizm, postmodernizm və s.) özünün poetik sistemi və estetikası ilə peallaşır. Hər bir milli ədəbiyyat kimi, Azərbaycan ədəbiyyatı da dünya ədəbiyyatı axarına öz kökləri, tarixi təcrübəsi, estetik bazası ilə qoşulur. Fənn 45 saat, 5 kreditdir.

Məsafədən təlimin məzmunu

Mövcud pandemiya şəraitində təşkil olunan məsafədən dərslərin təşkili zamanı elmi-metodiki məlumatların mövcud elektron resurslar vasitəsilə ötürülməsi tədris prosesində sistemliliyin qorunması və boşluqların qarşısının alınması baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Fənnin məqsədi

Ədəbiyyat, sənət və mədəniyyət sahəsində çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatını dünya mədəniyyətinin inkişafı kontekstində təqdim etmək, humanitar təfəkkürün problemlərini ümumidən təkcə, yaxud ümumiyyə dönuş istiqamətində öyrənməkdir. Məqsədımız yeni metodoloji prinsiplərə, təhlil və qiymətləndirmə üsullarına söykənərək, ədəbi-nəzəri fikrin müasir mənzərəsinin əsas göstəricilərinə diqqət yetirmək, gənc tədqiqatçıları dünya ədəbi-nəzəri fikrinin inkişaf tarixinə bələd mütəxəsislər kimi yetişdirməkdir.

Fənn üzrə təlim nəticələri

Yeniyyət və gənclərin davamlı inkişaflarını təmin edən, müstəqil həyatda lazım olan zəruri biliklərin və əqli, informativ-kommunikativ, psixomotor bacarıqların aşılmasını təmin edir;

Qiymətləndirmə meyarları və mərhələləri

Qiymətləndirmə mərhələləri: Kollokviumlar (cari qiymətləndirmə)
Onlayn dərslərdə aktiv iştirak(cari qiymətləndirmə)
Sərbəst iş
İmtahan (aralıq qiymətləndirmə)

İmtahan (aralıq qiymətləndirmə)

Aralıq qiymətləndirmə kursun sonunda aparılır və onun təşkili forması mövcud şəraitə uyğun olaraq dəyişə bilər.

Qiymətləndirmə sistemi/meyarları

100 ballı sistem haqqında; 60-40 prinsipi; semestr dövründə gündəlik fəaliyyətə 40 bal verilir.

Qiymətləndirmənin komponentləri

Kollokvium 1: (cari qiymətləndirmə)

Dəyəri: Cari qiymətləndirmənin 25 faizini təşkil edir

Tarix: Dərs cədvəlində qeyd olunur

Tapşırıq növü: PPT təqdimatlar

Təsvir: Mövzular əsasında PPT təqdimatlar vasitəsilə kollokvium keçiriləcək; verilən tapşırıqlar kursda həmin tarixəcn keçirilən mövzuları əhatə edəcək

Onlayn dərslərdə aktiv iştirak(cari qiymətləndirmə)

Dəyəri: Cari qiymətləndirmənin 25 faizini təşkil edir

Tarix: Dərs cədvəlində qeyd olunur

Type: Onlayn dərslərdə, müzakirələrdə aktiv iştirak kursun təlim nəticələrində 10 balla qiymətləndirilir

Description:

Kollokvium 2: (cari qiymətləndirmə)

Dəyəri: Cari qiymətləndirmənin 25 faizini təşkil edir

Tarix: Dərs cədvəlində qeyd olunur

Tapşırıq növü: onlayn test

Təsvir: Mövzuları əsasında onlayn test vasitəsilə kollokvium keçiriləcək; verilən suallar kursda həmin tarixəcən keçirilən mövzuları əhatə edəcək.

İmtahan (aralıq qiymətləndirmə)

Dəyəri: Ümumi qiymətləndirmənin 60 faizini təşkil edir.

Tarix: İmtahan cədvəlində qeyd olunur

Tapşırıq növü: açıq suallar

Müddəti:

Təsvir: İmtahan onlayn formada keçirilir və tədris prosesində mənimsədilmiş bilik və bacarıqları əhatə edir

Cari qiymətləndirmənin cədvələ salınması

Kollokviumlar sillabusda qeyd olunan tarixdə yazılmalıdır. Semestr boyu tələbələr iki kollokvium verir və 20 bal qazanır. Onlayn dərslərdə aktiv iştirakına görə əlavə 10 bal əldə edir. Sərbəst işə görə də 10 bal qazanır. Kollokviumlarda istifadə oluna biləcək tapşırıq növlərini fənnin məzmunundan asılı olaraq müəllim seçir və sillabusda qeyd edir. Kollokvium suallarının hazırlanması ilə bağlı İnternet resurslardan istifadə etmək olar. Məsələn, <https://writing.colostate.edu/guides/teaching/e238/exams.cfm>

Davamiyyət gözləntiləri (sinxron tədris formasında)

Fənnə ayrılan saatların 25%-dən çoxunda iştirak etməyən tələbə imtahana buraxılmır. Mövcud vəziyyətlə əlaqədar olaraq bu rəqəm bir qədər dəyişə bilər.

Dərsdə fəal iştirak (sinxron və asinxron tədris formalarında)

Fənnin məzmun və xüsusiyyətindən asılı olaraq sinxron və ya asinxron tədris formalarından istifadə oluna bilər.

Sərbəst iş

Sərbəst işin təşkili formasını müəyyən edilir və burada onun təsvirini verilir. Sərbəst işin təqdim etmək üçün son tarix öncədən müəyyən olunur. Sərbəst iş 10 bal ilə qiymətləndirilir

Məsafədən tədris üçün tövsiyyə olunan tətbiqetmələr

Onlayn dərslərin MS Teams platforması üzərindən aparılır, tətbiqetmələrin istər mobil, istərsə də desktop (stolüstü) versiyası yüklənir.

Tədris və təlim metodları

Dərsdə qoyulan problemlər interaktiv xarakter alsın deyə ona praktik mövqedən yanaşılmalıdır. Onda fənn icraçılıq tələb edəcək ki, bu da müasir təhsil sisteminin əsas tələblərindəndir. İnteraktiv təlim metodlarından ədəbi məktublar, "İnsert" (interaktiv

qeydetmə sistemi), “İki hissəli gündəlik”, “Konseptual cədvəl”, esselərdən istifadə etmək olar. Ədəbiyyat dərslərində proqram materiallarının xarakterindən asılı olaraq müxtəlif əyani vasitələrdən istifadə:

- Müəllimin canlı, obrazlı və emosional sözü əyaniliyin başlıca vasitəsi kimi
- Marker əyani vasitə kimi
- Əlavə ədəbiyyatların (bədi, elmi, publisistik, xatirə və s.) dərsə cəlb olunması
- Sxem, slaydlar, cədvəl, xəritə, portret, illüstrasiyalar
- Sənətkarın həyatına, əsərlərinə dair fotomontajlar
- Lent yazıları (audio və video kasetlər)
- Sənədli və yaxud bədi filmlər (fraqmentlər)
- Şəxsi əşyaların, məktublarnın nümayiş olunması və s.
- Sxem, slaydlar, cədvəl, xəritə, portret, illüstrasiyalar
- Sənətkarın , əsərlərinə dair fotomontajlar
- Lent yazıları (audio və video kasetlər)
- Sənədli və yaxud bədi filmlər (fraqmentlər)

Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan tələbələrle iş

Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan və ya yüksək akademik göstəriciləri olan tələbələrle işi asinxron tədris formasında təşkil etmək mümkündür

İstifadə olunacaq resurslar (Elektron / Yükləmələr / Əlavə materiallar)

1. Quliyev Q. Dəliddən doğru xəbər. Bakı:1999.
2. Quliyev Q. “XX əsr ədəbiyyatşünaslıq konsepsiyaları” Bakı:2012
3. Quliyev Q. “XX əsr amerikan ədəbiyyatşünaslığında aparıcı cərəyanlar” Bakı, 2011
4. Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm. Bakı: “Elm və təhsil”, 2015

İstifadə oluna biləcək digər mənbələr:

1. www.anl.az.-Milli kitabxana
2. www. artkaspi.az- mədəniyyət portalı
3. www.sim-sim.-az. ədəbiyyat və mədəniyyət saytı.
4. www.kitabxana.net- elektron kitabxana.
5. www.alatotan.org.-Azad Yazarlar ocağının saytı və eyniadlı dərşini variantı
6. www.senet.az.-ədəbiyyat və sənət dərşisi
7. www.kitabyurdu.org.-e-kitab paylaşımı portalı
8. www . manera.az-ədəbiyyat və mədəniyyət portalı
9. www edebiyatqazeti.az-həftəlik ədəbiyyat qəzeti

Kursun qiymətləndirilməsi/Tələbə rəyləri

Kursun tələbələr tərəfindən qiymətləndirilməsinin anonim şəkildə aparılması nəzərdə tutulmuşdur.

Kursun məzmununun müfəssəl təsviri

Məlum olduğu kimi, ədəbi-estetik hadisələr (romantizm, realizm, ekzistensializm, sürrealizm, modernizm, postmodernizm və s.) özünün poetik sistemi və estetikası ilə

peallaşır. Hər bir milli ədəbiyyat kimi, Azərbaycan ədəbiyyatı da dünya ədəbiyyatı axarına öz kökləri, tarixi təcrübəsi, estetik bazası ilə qoşulur. Tipoloji yanaşma çox zaman hansısa bir cərəyanın bir xalqa, bir millətə, bir coğrafi regiona, bir milli mədəniyyətə aid lokal hadisə deyil, ümumdünya hadisəsi, ümumbəşəri bir proses kimi dərkinə yol açır. Belə ki, Avropa ədəbiyyatlarında XIX əsrin sonları - XX əsrin ortalarına qədərki dövrü əhatə edən modernizm, yaxud XX yüzilliyin son dövrlərini əhatə edən postmodernizm eyni tarixi sərhədlər çərçivəsində olmasa da, Azərbaycan ədəbiyyatından da yan keçməmişdir. Azərbaycan ədəbiyyatında intişar tapmış postmodernist düşüncə tərzini daha çox modernist formada üzə çıxarmış, yeni yeni məzmun köhnə formada təcəssüm olunmuş, artıq modernizmdə özünü biruzə verən cəhətlər postmodernizmdə müstəqil element kimi dərk olunmağa başlamışdır. Elə bu səbəbdən də Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında modernizm və postmodernizm probleminin qoyuluşu və həlli məsələsi hələlik işlənilib ümumiləşdirilməmiş, hətta bir çox məqamlarda mübahisələr radikal xarakter almış və bütövlükdə milli ədəbiyyatımızın modernist estetik konsepsiyalardan yan keçməsi vurğulanmışdır.

Həftə	Modul / Bölmə / Fəsil	Modul / Bölmə / Fəsil təlim nəticələri	Oxu materialı	Tədris forması
21.09.2020 28.09.2020 (4 saat)	Postmodernizm cərəyanı: mahiyyəti, yaranma səbəbləri. nəzəri-estetik prinsipləri	Postmodernizm – XX yüzilliyin ikinci yarısında fəlsəfədə, incəsənətdə, ədəbiyyatda bütün formaları, qaydaları, ehkamları inkar edən onları sintetik və qarışıq şəkildə təqdim edən cərəyan;	1.Quliyev Q.“XX əsr ədəbiyyatşünaslıq konsepsiyaları” <i>Bakı2012</i> 2. Zeynalova D. <i>Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015</i>	onlayn
5.10.2020 12.10.2020 (4 saat)	Modernizm. Postmodernizm:oxşar və fərqli cəhətləri	XX yüzilliyin ikinci yarısından başlayaraq öndər ölkələrdə modernizmin böhran keçirməsi və postmodernizmlə əvəzlənməsi. Modernizm köhnə baxışların yeniləri ilə dəyişilməsi, postmodernizmdə bu yeniliklərin də dağılması, hər şeyin sadə, bəsit, aydın və sinkretik olması ideyası ortalığa qoyulması; Modernizmin köhnə	1.Quliyev Q.“XX əsr ədəbiyyatşünaslıq konsepsiyaları” <i>Bakı, 2012</i> 2. Zeynalova D. <i>Modernizm. Postmodernizm. B., "Elm və təhsil", 2015</i>	onlayn

		anlayışları yeniləri ilə dəyişib yeni cərəyanlar yaratması, postmodernizmdə isə bu məqsədin gözlənilməməsi.		
19.10.2020 26.10.2020 (4 saat)	Postmodernizm və dekonstruksiya. Kamal Abdulla "Yarımqıç əlyazma"	İntellektual prozanın müəllifi kimi tanınan Kamal Abdulla; "Şübhədən həqiqətə - əsl yol budur!" (Kamal Abdulla) Kamal Abdullanın "Yarımqıç əlyazma" əsəri ilk postmodern roman; Postmodernizm ədəbi janr yox, müxtəlif ədəbi janrları, stilləri özündə birləşdirən geniş bir ədəbi hərəkət: Intertekstuallıq, haşiyə çıxma, imitasiya, eklektisizm, dekonstruksiya .	1. Kamal Abdulla: Postmodernizmdən milli özünəməxsusluğa - I yazı. Ədəbiyyat qəzeti.- 2019.- 27 iyul.- S.22-23. 2. Quliyev Q."XX əsr ədəbiyyatşünaslıq konsepsiyaları" <i>Bakı 2012</i> 3. Zeynalova D. <i>Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015</i>	onlayn
2.11.2020 9.11.2020 (4 saat)	Postmodernizmin əsas cizgiləri. Yusif Səmədoğlu "Qətl günü"ndə magik realizm	"Qətl günü" Azərbaycan ədəbiyyatında Şərin bədii obrazını yaratmış ən qüvvətli əsərlərdən biri; Romanın üç süjet xəttinə malik olması; Əsərdə üç ayrı-ayrı dövrün ictimai-siyasi mühiti və bu dövrlərdə insan faciəsinin magik realizm üslubda qələmə alınması.	1.Quliyev Q."XX əsr ədəbiyyatşünaslıq konsepsiyaları" <i>Bakı 2012</i> 2.Zeynalova D. <i>Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015</i>	onlayn
12.11.2020 16.11.2020 (4 saat)	Postmodernizmdə ironiyadan istifadə Sabir Əhmədli "Yasaq edilmiş oyun"	İroniya metadil oyun, kvadrat içində oyun, oradan kənara çıxmaq, qaçıb qurtulmağın mümkünsüzlüyü; Modernizm və	1.Quliyev Q."XX əsr ədəbiyyatşünaslıq konsepsiyaları" <i>Bakı 2012</i> 2.Zeynalova D. <i>Modernizm. Postmodernizm.B.,</i>	onlayn

		<p>postmodernizmdə oyun anlayışın fərqi;</p> <p>İroniyanın özəlliyi və təbiəti;</p> <p>Pikassonun, Xuana Qrisin... kollajları modernizmə aid olması;</p> <p>Maks Ernestin kollajlarının postmodernizmə aid olması.</p>	<i>"Elm və təhsil", 2015</i>	
<p>19.11.2020 23.11.2020 (4 saat)</p>	<p>Postmodernizmdə retrospeksiya Mövlud Süleymanlı "Səs"</p>	<p>Retrospeksiyanın bədii-estetik funksiyası;</p> <p>Mətnin prospeksiya - kommunikativlik kateqoriyasının özünü fərdi şəkildə büruzə verməsi;</p> <p>Retrospeksiyanın səbəbi - mətnin prospeksiya kommunikatın hər bir hərəkətinin əvvəlki və sonrakı hərəkətləri ilə uyğunlaşması;</p>	<p>1.Quliyev Q."XX əsr ədəbiyyatşünaslıq konsepsiyaları" Bakı, 2012</p> <p>2.Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015</p>	onlayn
<p>26.11.2020 30.11.2020 (4 saat)</p>	<p>Azərbaycan poeziyasında postmodernizm S.Sarvan poeziyası</p>	<p>Salam Sarvan şerində güclü ironik çalarların şerin əsas məzmun keyfiyyəti kimi gerçəkləşməsi;</p> <p>Poeziyanın Salam hadisəsindən sonra bir çox şairlərinin şeirlərində konstruksiyaya meylin əlamətləri, fikrin konstruksiyası ilə şeir yazma meyillərinin əsas üslubi keyfiyyətlər kimi önə</p>	<p>1.Quliyev Q."XX əsr ədəbiyyatşünaslıq konsepsiyaları" Bakı, 2012</p> <p>2.Zeynalova D. Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015</p>	onlayn

		keçməyə başlaması.		
3.12.2020 7.12.2020 (4 saat)	Postmodernizmdə intertekstuallıq Vaqif Nəşib "Uzundərə"	Mətnlər arasında dialoq; Postmodernizmdən danışanda çox zaman «intertekstuallıq» adlı bir termindən də istifadə olunması; Bu haqda Ilya Ilin belə yazır: «Yuliya Kristeva özünün «intertekstuallıq» konsepsiyasını Baxtinin 1924-cü ildə yazdığı «Söz bədii sənətində məzmun, material və forma problemi» əsərinin yeni dərinə əsasən yaradılması; «İnsan düşüncəsinin yazılı mətnlə eyniləşdirilməsi», «hər şeyə – ədəbiyyat, mədəniyyət, cəmiyyət, tarix və nəhayət, insanın özünə mətn kimi baxılması» postmodernizmin əsas nəzəri prinsiplərindən birinə çevrilməsi; M.Fukonun intertekstuallığı «subyektin ölümü», R.Bart onu «müəllifin ölümü» adlandırması..	1.Quliyev Q.“XX əsr ədəbiyyatşünaslıq konsepsiyaları” <i>Bakı, 2012</i> 2. Zeynalova D. <i>Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015</i>	onlayn
10.12.2020 14.12.2020 (4 saat)	Postmodernist mətnlə fraqmentallıq İlqar Fəhmi "Bakı tarixindən kollaj"	Postmodern mətnin konkret bir təhkiyə növündə israr etməməsi;	1.Quliyev Q. "XX əsr ədəbiyyatşünaslıq konsepsiyaları" <i>Bakı, 2012</i> 2. Zeynalova D. <i>Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015</i>	
17.12.2020 21.12.2020 (4 saat)	Azərbaycan dramaturgiyasında postmodernizm Kamal Abdulla "Şah İsmayıl və ya hamı səni sevənlər burdadır"	Kamal Abdulla dramaturgiyasının özəlliyi: intertekstuallıq, mərkəzdənqaçma, kanonik süjetlərin dekonstruksiyası, dramaturji dilə, pyesin dil-ifadə vasitələri sırasına postmodern nəsr və	1. Quliyev Q. "XX əsr ədəbiyyatşünaslıq konsepsiyaları" <i>Bakı, 2012</i> 2. Zeynalova D. <i>Modernizm. Postmodernizm.B., "Elm və təhsil", 2015</i>	

		poeziya nümunələrinin daxil edilməsi, “dırnaqsız sitatlar”ın işlədilməsi, simulyakor (gerçəklikdə orijinalı olmayan surət).		
24.12.2020 28.12.2020 (4 saat)	Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında postmodernizm problemi	Ədəbiyyatda “postmodernizm” termininin bir neçə mənada işlədilməsi; “Postmodernizm” termininin başlıca olaraq ədəbiyyatda və sənətdəki üslub və istiqamətlərə aid olması.	1.Şərifova S. Azərbaycan postmodern romanı. Bakı, 2015	onlayn
(1 saat)	Kollokvium PPT təqdimatlar			onlayn
	Aralıq qiymətləndirmə			
	Cəmi			

Videodan istifadə və dərslin lentə alınması

MS Teams platforması üzərindən aparılan onlayn/video dərslərin lentə yazılması tövsiyyə olunandır. Bu müəyyən səbəblərdən (internet problemi) dərsə qoşula bilməyən tələbələr üçün materialın əlçatan olmasını təmin edə bilər. Əlbəttə ki, video dərslin/materialın müəllimin icazəsi olmadan digər platformalarda paylaşılması, yüklənməsi yol verilməzdir. Tələbələrə bu haqda məlumatın öncədən verilməsi arzu olunandır.

Görüntünün təmin olunması:

Tələbələr kameranın açıq olmasına qoyulan tələblərlə tanış olmalıdırlar. Onlar bilməlidirlər ki, müəllim ehtiyac və uyğun bildiyi vaxtlarda kameranın açıq olmasını tələb edə bilər. Bu səbəbdən onlar uyğun kameranı yerləşdirməlidirlər.

Müəllif hüquqları

Tədris formasını və istifadə olunan dərs materiallarının elektron olduğunu nəzərə alaraq, tədris materiallarının müəllif hüquqlarının qorunmasına nəzarət etmək tövsiyyə olunandır. İstifadə olunan bəzi materialların müəllimin əqli məhsulu olduğunu da nəzərə alaraq, onların müəllifin icazəsi olmadan paylaşılmasının da qarşısı alınmalıdır.